

Kaymaya Hazır mısınız?

Yollarda kayarak ilerlemeyi, akrobatik hareketler yapmayı, hatta kayarken hokey oynamayı seviyorsanız, yalnız değilsiniz! Tüm dünyada milyonlarca çocuk ve genç de sizin gibi paten ya da yeni adıyla "roller blade" yapıyor. Okullarına bunlarla gidiyorlar, hatta arkadaşları ve aileleriyle birlikte kayıyorlar.

Günümüzde, dünyanın çeşitli yerlerinde birçok paten yarışı düzenleniyor. Bunların bir kısmı en hızlı gidebileni bulmaya yönelikken, bir kısmı da en iyi akrobatik hareketleri yapanı seçmeye yönelik. Ancak, ortada bir gerçek var: Artık patenciler eskisinden çok daha hızlı ve akrobatik kayabiliyorlar. Bunun nedeni, yeni dönem patenler diyebileceğimiz, günümüz teknolojisiyle üretilmiş patenler. Bunların tekerlekleri, eski patenlerdeki gibi ikisi önde ikisi arkada değil ve ağır malzemelerden yapılmıyorlar. Roller blade diye adlandırılan bu yeni patenlerde tekerleklerin hepsi arka arkaya sıralanıyor. Yapımlarında kullanılan yeni teknolojik malzemeler sayesinde de, hem çok daha hafif hem de çok daha sağlamlar.

Bildiğimiz tekerlekli patenler ilk olarak 18. yüzyılda bir Hollandalı tarafından yapılmıştı. Bu ilk patenler, tahta bir ayakkabının altına çakılan iki tahta tekerlekten oluşuyordu. Bu modeli daha sonraları, yenileri izledi. 19. yüzyılın sonlarına doğru, ikisi önde, ikisi arkada olmak üzere dört tekerlekli patenler piyasaya çıktı. Ancak, tekerlekler tahta ya da metalden yapıldığı için, patenler ancak pürüzsüz zeminlerde kullanılabilirdi. 1960'larda daha yumuşak malzemeler kullanılarak yapılan tekerlekler sayesinde, bu güçlük de aşılmış oldu.

Günümüzde kullanılan türden patenler, 1989'da ABD'de geliştirildi ve kısa sürede tüm dünyaya

yayıldı. Artık patenler çok daha rahat, hızlı ve kullanışlı. Ancak, paten kullananların sayısı arttıkça paten kazalarında yaralanmaların sayısında da bir artış oldu. Gerekli önlemler alınmadığında ve dikkat edilmediğinde, paten yaparken yaralanmak ne yazık ki çok kolay. Bunun için patenlerinizi ayağınıza geçirdiğinizde, kesinlikle başınızı korumak için kaskınızı, dirsekleriniz için dirsekliklerinizi, dizleriniz için dizliklerinizi ve elleriniz için de eldivenlerinizi giymeyi unutmamalısınız. En sık görülen paten yaralanmaları, bilek, diz, dirsek ve başla ilgili olanlar. Kimi zaman iş, kırılmaya kadar varabiliyor. Bunlar hiç de hafife alınacak türden değil; hatta belki de bir daha paten yapmayı bile engelleyebilecek türden yaralanmalar. Bu nedenle, gerekli önlemleri almak çok önemli. Özellikle de, akrobatik hareketler yapmaya ya da çok hızlı kaymaya meraklıysanız, gerçek bir patencinin alması gereken tüm önlemleri almanızda yarar var.

Bir paten birçok bölümden oluşur: ayakkabı, ayakkabının içine giyilen patik, dış koruma, tekerleklerle ayakkabıyı birbirine bağlayan köprü, ayakkabıyı sabitleyen bağlamalar ve tekerlekler.

1 Dış Koruma

Ayağı darbelerden koruyan ve topuk kısmına yerleşen bu koruyucu dış kısım, kalın plastikten ya da karbon liflerinden oluşan malzemeden yapılır.

2 Patik (Ayakkabının iç kısmı)

Ayakkabının içinde bulunan ve yumuşak plastikten yapılan patik, ayakkabının daha rahat giyilmesini sağlar ve ayağı acıtmasını önler.

3 Köprü

Plastik, karbon lifleri ya da metalden yapılmış köprü, ayakkabıyla tekerlekleri birbirine bağlayan kısım. Köprü, 3 ile 6 kadar tekerleği bir arada tutabilir. Köprüler genellikle sabittir, ancak kimi patenlerde ayakkabıdan ayrılabilen sistemler kullanılır. Bu sayede, tekerlekler çıkarıldığında ayakkabıyla yürünebilir. Fren sistemiyse, köprünün arka kısmında bulunur.

4 Bağlamalar

Ayakkabının gevşemesini ve ayaktan çıkmasını engeller. Bağlamalar, ayakkabının içinde ayağı sabit tuttuğundan, ilerlemek için gerekli olan itme hareketini yapmayı kolaylaştırır.

5 Tekerlekler

Tekerlekler ne kadar büyükse, o kadar hızlı gidilir. Bunun nedeni, her bir dönüşte, büyük

tekerleğin küçük tekerleğe oranla daha çok yol kat etmesidir. Ancak, büyük tekerlekler patenle gezmek için uygun olsalar da, küçük tekerlekler akrobatik hareketler yapmaya daha elverişlidir.

Bir tekerleğin orta kısmında hareketli bilyeler bulunur. Bilezik şeklindeki iki yatağın arasındaki bilyeler, bu bileziklerin birbirlerinin üzerinde dönmesini sağlar. Bu sistem sayesinde, sürtünme en aza indirgenir ve patenin daha hızlı gitmesi sağlanır.

Tekerleğin yere değen, silgi gibi yumuşak kısmıysa, tekerleğin yola daha iyi tutunmasını sağlar. Bir patenin yere ne kadar tutunduğu, modelden modele değişir. Eğer iyi tutunuyorsa, daha yavaş gider; ama bunlarla sıçramak, zıplamak çok daha kolay olur.

Her ne kadar profesyonel yarışmalara katılmıyor, arkadaşlarınızla birlikte yalnızca eğlenmek için paten yapıyor olsanız da, aslında yaptığınız şey bir spor sayılır. Paten yaparken, hem vücudunuzda birçok kasınız çalışır, hem de yapacağınız her hareketi önceden düşünmeniz gerektiği için beyniniz. Spor yapmak, düzenli olmayı ve çalışmayı gerektirir. Bu nedenle, paten yaparken de bu işin kurallarına uygun davranmanız ve inceliklerini öğrenmeniz daha iyi kaymanıza yardımcı olabilir. Arkadaşlarınızla birlikte kaydığınızda da, paylaşımın ve takım ruhunun, bu spor dalında gelişmenize katkısını görebilirsiniz.

Elif Yılmaz

Kaynaklar

Gouyon J.B., "Comme sur des Roulettes" Science et Vie Découvertes, Aralık 2000
www.nbia.nf.ca/in-line_skating_(roller_blading).htm "Public Awareness: In-line Skating Safety"